

Zeetrektingen ingezet voor trendberekeningen van zeevogels

Monitoring van zeevogelaantallen is belangrijk maar lastig. De meeste soorten verblijven immers op grote afstand van de kust. Tellingen vanuit vliegtuigen zijn een bruikbare methode, maar niet voor alle soorten. Door gebruik te maken van zeetrektingen krijgen we alsnog een goed idee van de aantalsontwikkelingen.

Zeevogels waren lang een ondergeschoven kindje in de landelijke watervogelmonitoring. De afgelopen jaren zijn echter flinke stappen gezet in de ontwikkeling van trendberekeningen voor de soorten waarvan een substantieel deel van de populatie op de Noordzee verblijft. Sinds 2014 publiceren we trends van een aantal zeevogels op basis van vliegtuigtellingen. Deze worden al sinds de jaren tachtig uitgevoerd, tegenwoordig door de professionals van Delta Project Management, in opdracht van Rijkswaterstaat. Maar niet voor alle zeevogels zijn vliegtuigtellingen een geschikte methode om grip op de aantalsveranderingen te krijgen; van sommige soorten worden bijvoorbeeld te weinig exemplaren opgemerkt. Er is gelukkig nóg een bron die informatie oplevert over aantallen zeevogels buiten het broedseizoen: zeetrektingen, zoals tegenwoordig verzameld via de populaire site Trekten.nl. Recent hebben we die enorme hoeveelheid gegevens geana-

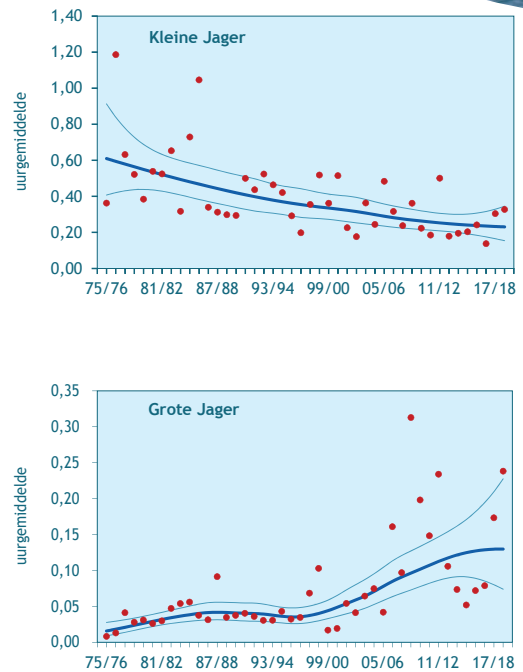
lyseerd om te bepalen in hoeverre ze kunnen bijdragen aan de trendberekeningen van zeevogels.

Selectie van soorten

Voor 18 soorten blijkt dat het geval te zijn, waaronder Roodkeelduiker, Grote, Middelste en Kleine Jager, Noordse en Grauwe Pijlstormvogel en Dwergstern. Voor een deel van die soorten combineren we de zeetrektingen met andere gegevens om landelijke trends te berekenen, zoals bij Fuut (combinatie met tellingen op/vanaf land) en Dwergmeeuw (combinatie met vliegtuigtellingen). Voor negen soorten blijven we alleen de vliegtuigtellingen gebruiken, onder andere Eider, Zwarte Zee-eend, Jan van Gent en alkachtigen.

Selectie van telposten, maanden en uren

Momenteel worden de tellingen van 18 zeetrekposten gebruikt, verspreid langs de

Figuur 1. Grote en Kleine Jager, trends (uurgemiddelden) tijdens zeetrektingen aan de Nederlandse kust.

De afname van broedpopulaties Kleine Jager vertaalt zich in een schaarser voorkomen langs onze kust. Hoek van Holland, 28 september 2011. Foto: Peter Soer

Een trekgroep Visdieven
in de Straat van Dover.
Foto: Hans Schekkerman

Grote Jager neemt vooral
sinds de eeuwwisseling toe.
Terschelling, 22 oktober 2011.
Foto: Arie Ouwerkerk

kust van Westkapelle tot Schiermonnikoog. Er zijn tegenwoordig veel meer zeetrekposten actief langs de Noordzeekust, maar we werken vooralsnog alleen met de posten die al jarenlang bezet zijn en waar frequent wordt geteld. Vier telposten springen er wat dat betreft bovenuit: Scheveningen (45.701 teluren in 1975-2018), Camperduin (36.010), Noordwijk (10.899) en Huisduinen (9686). In de toekomst kan de selectie van telposten wellicht worden uitgebreid.

Per soort is een verschillende set aan maanden geselecteerd om mee te nemen in de trendanalyses. Het gaat om de maanden waarin substantiële aantallen aanwezig zijn in het Nederlandse deel van de Noordzee. Er wordt gecorrigeerd voor een aantal factoren die van invloed zijn op de getelde aantallen, zoals tijd van de dag (tellingen vanaf zes uur na zonsopkomst worden niet gebruikt), windrichting en -kracht, mate van bewolking en zicht. De methode is overigens nog niet helemaal uitontwikkeld. We willen onder meer nog kijken naar de resultaten als we de naar links (zuid/west) en

rechts (noord/oost) vliegende vogels apart analyseren. De resulterende trends worden gepubliceerd op de website van Sovon en in de jaarlijkse watervogelrapportages. Voor het tijdschrift Limosa gaan we een artikel schrijven waarin we uitgebreider ingaan op methoden en resultaten.

Enkele voorbeelden

Twee vogelsoorten vertonen tegengestelde trends tijdens de zeetrekellingen (figuur 1). De Grote Jager komt in steeds grotere aantallen voor in de Nederlandse kustzone, met name sinds de eeuwwisseling. De Kleine Jager laat een tegengesteld patroon zien, van continue afname sinds de start van de reeks midden jaren zeventig. Inmiddels zijn de bij ons doortrekkende aantallen ongeveer gehalveerd. Beide trends corresponderen met informatie uit de broedgebieden.

Naast zeevogels worden ook regelmatig Bruinvissen gezien tijdens het zeetrekellen. Deze gegevens blijken voldoende om de toe-

name van de Bruinvis voor de Nederlandse kust vast te leggen.

De zeetrekellingen hebben dus veel nieuwe informatie opgeleverd over hoe het de zeevogels vergaat. We zijn de fanatieke club van zeetrekters dankbaar voor hun jarenlange inspanningen, in weer en wind!

- **Menno Hornman & Hans Schekkerman (Sovon), Gerard Troost (Trekellen.nl) & Leo Soldaat (CBS)**

Telpost Vogelduin Castricum aan Zee.
Foto: Hans Schekkerman.

Zeetrekten, ofwel urenlang door
de telescoop turen naar een punt aan de horizon.
Foto: Harvey van Diek

